

NOTITIE

Datum: 7 februari 2023
Onderwerp: Advies Netwerk Preventief Jeugdbeleid Eindhoven
Auteur: Mariëlle Blanken

Vanuit het preventief jeugdbeleid *Geen kinderspel* [1] wordt er in de gemeente Eindhoven gestreefd naar een nieuw opdrachtgeverschap - met meer focus en intensiever partnerschap. Dit krijgt onder meer vorm via actieve netwerkvorming met diverse partners in het preventieve veld. Daartoe faciliteert de gemeente de organisatie van netwerksessies, waarin ruimte is voor ontmoeting, elkaar leren kennen, versterken van samenwerkingsrelaties en inhoudelijke kennisdeling. Het netwerk preventief jeugdbeleid vormt op deze wijze een broedplaats voor het scherper in kaart krijgen van de behoeften van de doelgroep en het samenwerken aan passend toekomstig aanbod. Om de netwerkontwikkeling verder te doordenken en om de vertaalslag van het preventief jeugdbeleid naar de voorwaarden voor het functioneren van het netwerk te helpen maken, heeft de gemeente Eindhoven advies gevraagd aan Het PON & Telos. In deze beknopte notitie vindt u onze reflectie op de netwerkvorming en een aantal adviespunten voor het versterken van het netwerk.

Observaties ten aanzien van de vorming van het netwerk

Om een goed beeld van de netwerkvorming rondom het preventief jeugdbeleid te krijgen, hebben we een aantal zaken ter verkenning gedaan. Zo hebben we een gesprek gevoerd en een werksessie gehad met beleidsadviseurs jeugd van de gemeente Eindhoven. Hebben we alle beschikbare documentatie ten aanzien van dit onderwerp doorgenomen en deelgenomen aan een van de netwerksessies van het netwerk preventief jeugdbeleid. Op basis van deze bronnen komen we tot de volgende observaties.

De kracht van de huidige aanpak

Aandacht voor betrokkenheid en vertrouwen

De vorming van het netwerk gebeurt langs twee lijnen. De netwerksessies zijn vrij toegankelijk voor alle partners die zich betrokken voelen bij het preventief jeugdbeleid en graag onderdeel willen zijn van het netwerk. Tegelijkertijd is er in de subsidiebeschikking naar een aantal kernpartners de verwachting uitgesproken voor deelname aan de netwerksessies. Het netwerk lijkt de vruchten te plukken van de voordelen van deze twee manieren van netwerkvorming: vanuit zichzelf ontstane (informele) en opgelegde (formele) netwerken. Uit onderzoek weten we dat organisaties eerder geneigd zijn om verbindingen aan te gaan als ze onderdeel zijn van een formeel netwerk. Aan de andere kant weten we dat het vrijwillige karakter van informele netwerken zorgt voor een hogere mate van vertrouwen in het netwerk. Zowel betrokkenheid als vertrouwen zijn cruciaal voor het effectief functioneren van het netwerk op lange termijn [2-4]. Vertrouwen draagt bij aan de reductie van transactiekosten, het versterken van de stabiliteit van het netwerk (verduurzaming), het bevorderen van kennisdeling en groepsleren en het stimuleren van innovatie [5]. Betrokkenheid is nodig om gezamenlijk de netwerkdoelen te kunnen bereiken. Immers, de

doelen van het netwerk strekken verder dan de expertise en mogelijkheden van één organisatie, waardoor de organisaties onderling verbonden en wederzijds afhankelijk zijn van elkaar [6]. Betrokkenheid zorgt er voor dat de organisaties niet enkel de institutionele doelen van de eigen organisatie nastreven, maar dat ze zich committeren aan het netwerk en willen investeren in de relaties en gezamenlijke inspanning [7].

Beide factoren zijn van invloed op netwerkprocessen en verbindingen tussen partners in het netwerk, maar hebben ook een wisselwerking. Zo zorgt bijvoorbeeld vertrouwen in elkaar voor een sterke verbinding en andersom geredeneerd leiden sterk verbonden relaties tot meer vertrouwen in elkaar [8-11]. Het huidige netwerk preventief jeugdbeleid lijkt met aandacht voor deze beide factoren te werken aan sterke verbindingen in het netwerk. Dat komt ook naar voren in de organisatie en verantwoordelijkheden ten aanzien van de netwerksessies. Het streven is dat op den duur partners gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke bijdrage als ook de organisatie van de locatie en faciliteiten. In de opstartfase vervult de gemeente overigens hier een kartrekkende rol in.

Differentiatie en integratie

Om jeugdigen en gezinnen integrale hulp en ondersteuning bij opvoeden en groeien te kunnen bieden is het nodig om een diversiteit aan organisaties in een netwerk samen te brengen. Een samenhangend systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning vergt een veelheid aan disciplines die vaak niet binnen één organisatie te vinden is [12-16]. In netwerktheorie worden daarvoor de concepten differentiatie (diversiteit aan organisaties) en integratie (samenwerken) gebruikt, die samen belangrijke voorwaarden vormen voor succesvolle integrale hulp en ondersteuning [3, 17, 18]. Kijken we naar de samenstelling van het netwerk preventief jeugdbeleid dan lijkt het een redelijke afspiegeling te zijn van de diversiteit aan organisaties in het preventieve veld. De deelnemers aan de verschillende netwerksessies betreffen organisaties vanuit de sociale basis, zoals jeugdgezondheidszorg, jeugd- en jongerenwerk, welzijnswerk, sociale wijkteams en opvoed- en opgroei-ondersteuning. Deze organisaties worden ook wel gezien als de kernpartners van het netwerk. Daarnaast zijn er organisaties die af en toe deelnemen aan de netwerksessies. Deze flexibele schil bestaat uit organisaties die vaak niet primair vanuit het preventief jeugdbeleid werken, zoals culturele voorzieningen, scholen, huisartsen, kinderopvang, sportvoorzieningen, specialistische zorgaanbieders en politie. Het huidige netwerk lijkt op deze wijze een goede basis te bieden waar vanuit de diverse organisaties integraal kunnen samenwerken aan de doelen van het preventief jeugdbeleid. In hoeverre dat er daadwerkelijk samengewerkt wordt in de praktijk kunnen wij op basis van deze verkenning helaas niet aangeven. Dat vraagt een netwerkanalyse waarbij de samenwerkingsstructuur van het netwerk in beeld gebracht wordt [19-21].

Heldere formulering van 2 netwerkdimensies

Een heldere afbakening van het netwerk wordt ook wel gezien als een minimale vereiste voor een effectief netwerk [22]. Het is tevens een voorwaardelijke basis voor het meten van de uiteindelijke impact van het netwerk. Het gaat over het concretiseren en expliciteren van het *waarom*, *wie*, *wat* en *hoe* van het netwerk [23]. Deze vier dimensies bepalen namelijk gezamenlijk de richting van het netwerk [6]. Voor het netwerk preventief jeugdbeleid in

Eindhoven zijn de eerste twee dimensies al verder uitgewerkt. Het *waarom*, oftewel de ambitie waar de organisaties in het netwerk samen aan werken, staat helder geformuleerd en uitgewerkt in SMART-doelstellingen in het beleidsplan. Deze gemeenschappelijke doelen vormen de motivatie, reden en legitimering voor het bestaan van het netwerk. Daarnaast bestaat er al een aardig inzicht in welke partners participeren in het netwerk (*wie*-dimensie). De digitale Steunwijzer geeft een overzicht van het zorglandschap, bestaande uit alle organisaties die hulp en ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen bieden zowel met als zonder verwijzing vanuit de gemeente. Uit gesprekken met professionals tijdens de netwerksessie kwam naar voren dat zij zelf ervaren dat ze een goed overzicht hebben van de verschillende partners in het netwerk. De werksessie met de beleidsmedewerkers jeugd van de gemeente leert dat het zelfs mogelijk is om een onderverdeling te maken van de verschillende organisaties per doelstelling uit het preventief jeugdbeleid.

Vragen die de huidige aanpak oproept

Wat is de grens van het netwerk?

Zoals aangegeven bestaat er al een aardig inzicht in welke partners participeren in het netwerk. De gemeente heeft bij de vorming van het netwerk tevens onderscheid weten te maken tussen kernpartners en organisaties die meer een perifere rol in het netwerk vervullen. Het netwerk groeit, want de succesvolle netwerksessies trekken steeds meer partners. Dat zijn ook partners die zich niet primair richten op de preventieve jeugdhulp. Dat leidt tot de vraag tot hoe ver het netwerk reikt. Wat is de grens is van het netwerk? Ook de steeds wisselende samenstelling van het netwerk tijdens de netwerksessies roept vragen op. In hoeverre is dat van invloed op het functioneren van het netwerk in zijn geheel? Vanuit de netwerktheorie weten we dat een netwerk altijd te kampen heeft met de tegenstrijdige logica's van stabiliteit en flexibiliteit van het netwerk [11]. Aan de ene kant is stabiliteit van een aantal partners (kernstabiliteit) nodig om de continuïteit van de netwerkactiviteiten alsook de legitimiteit van het netwerk te waarborgen. Zo blijkt stabiliteit van een kernorganisaties cruciaal te zijn voor een goed werkend cliëntverwijssysteem [24]. Aan de andere kant vraagt een goed functionerend netwerk juist ook om flexibiliteit. De kracht van netwerksamenwerking is juist dat er een hogere mate van flexibiliteit is dan bij bijvoorbeeld een hiërarchische structuur [17]. Het flexibel kunnen inspelen op vragen uit de praktijk betekent dat de periferie van een netwerk zou moeten bestaan uit een steeds wisselende samenstelling van organisaties. Welke samenstelling voor het gehele netwerk precies wenselijk is zal vanwege de dynamische natuur van een netwerk nooit vast te stellen zijn, maar een scherper idee over welke organisaties in de stabiele kern horen is weldegelijk mogelijk. Het is voor het huidige netwerk nog onduidelijk of de redenering over de kernpartners gestoeld is op het wenselijk functioneren van het netwerk of meer op de reeds bestaande verbanden.

Wat is de gezamenlijk inspanning?

De doelen van het netwerk zijn helder geformuleerd, ook is er een beeld van welke organisaties nodig zijn per deeldoelstelling om de doelen te bereiken. Over de inhoud bestaat dus overeenstemming, maar wat het betekent voor de daadwerkelijke samenwerking in de praktijk is onduidelijk. De gemeente geeft aan dat het vormen van een netwerk nooit een doel op zich is geweest, maar een middel om de sector van het preventief

jeugdbeleid te versterken zodat de organisaties met elkaar een samenhangend systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning kunnen vormen. Echter de doorvertaling van het gedeelde belang (ambitie en doelstellingen) in het *wat* in de uitvoeringspraktijk lijkt nog onvoldoende gedaan. Het gaat hier om de derde dimensie van doelgerichte netwerken: de gezamenlijke inspanning oftewel het *wat* [6]. Denk aan antwoorden op vragen als: wat zijn de kernprocessen die middels netwerksamenwerking tot uitvoering moeten komen? Gaat dat vooral over het uitwisselen van kennis over elkaars organisaties? Of ook over inhoudelijke consultatie, vroegsignalering en het overdragen van cliënten naar elkaar? Of over het samen uitvoering geven aan preventieprogramma's? In een doelgericht netwerk zijn organisaties onderling met elkaar verbonden, is er sprake van wederzijdse afhankelijkheid en geven organisaties gezamenlijk vorm aan de kernprocessen van het netwerk. Voor het huidige netwerk is deze gezamenlijke inspanning nog onvoldoende geëxpliciteerd, waardoor de externe legitimiteit van het netwerk onder druk kan komen te staan [11]. Een eerder door de beleidsmakers genoemd risico daarbij is bijvoorbeeld het ontstaan van het beeld dat de netwerksessies enkel gaan over 'gezellig koffie drinken' in plaats van het gericht versterken van netwerkrelaties die gezamenlijk het preventieve veld tot een geheel maakt.

Hoe wordt het netwerk aangestuurd?

Het netwerk heeft zowel een formeel als informeel karakter, wat bijdraagt aan de mate van betrokkenheid en vertrouwen van de organisaties in het netwerk. Het draagt echter ook een risico met zich mee. De gemeente heeft in beginsel een aanjagersrol vervuld in de vorming van het netwerk door onder meer de organisatie van de netwerksessies. De vraag is welke rol de gemeente op de langere termijn wil vervullen in het netwerk. Is zij de aansturende organisatie (leidende netwerkorganisatie) of zijn alle organisaties gezamenlijk verantwoordelijk voor de aansturing van het netwerk (zelfsturend) of anders? Ook is het niet duidelijk hoe de andere organisaties in het netwerk hiernaar kijken en de aansturing van het netwerk momenteel ervaren. We weten dat samenwerken in een netwerk niet eenvoudig is en dat het vraagt om passende aansturing [11, 23, 25, 26]. De aansturing van het netwerk wordt ook wel de *hoe*-dimensie genoemd en betreft de wijze waarop een gezamenlijk inspanning van het netwerk als geheel georganiseerd en gestuurd wordt [6]. Onduidelijkheid daarover kan problematisch zijn in de praktijk, want verschillen in percepties kunnen leiden tot conflicten en legitimiteitsvraagstukken en daarmee tot het ineffectief functioneren van het netwerk als geheel [11, 17, 18, 27].

Hoe vindt de borging van het netwerk plaats?

Op dit moment wordt het netwerk op stadsniveau gevormd en is het thematisch van aard. Dit betekent dat de inhoudelijke subdoelstellingen uit het beleidsplan en vragen uit de praktijk als invalshoek gekozen worden om het inhoudelijke programma van de netwerksessies en ook de focussessies in te vullen. Hierdoor wordt het netwerk langs de lijnen van de inhoud vorm te geven. Dat past bij een doelgericht netwerk en functioneert goed mits ook de *wat*- en *hoe*- dimensies voldoende zijn uitgewerkt (zie boven). De vraag is echter in hoeverre het thematische netwerk ook geborgd wordt in het systeem van de werkpraktijk. In hoeverre worden de gelegde relaties tussen organisaties op thematisch stadsniveau ook daadwerkelijk gebruikt in de dagelijkse werkpraktijk op de vindplaatsen in de wijk? Dat kan alleen nagegaan worden door ook echt af te dalen naar het wijkniveau en de leefwereld van

de eindgebruikers. Opvallend binnen de gemeente is dan de beleidsmatige scheiding tussen het preventief jeugdbeleid en bijvoorbeeld het beleid rondom de sociale basis of de gebiedscoördinatoren die meer vanuit een ruimtelijke perspectief naar de wijk kijken. Terwijl de complexe praktijk van de wijk juist vraagt om een integrale benadering waarbij de scheiding tussen beleidsdomeinen niet relevant is. Het zal een gezin niet uitmaken of hun opvoedvraag valt onder de hulp van het preventieve veld of onder de eerste of tweedelijnszorg, voor hen is het van belang dat ze een passend antwoord krijgen op hun vraag. De vraag is dus hoe het preventieve jeugd netwerk zou moeten functioneren op wijkniveau en dus ook in relatie tot andere netwerken en organisaties.

Adviespunten voor de versterking van het netwerk

Begin 2022 is de gemeente Eindhoven gestart met het bouwen van het netwerk preventief jeugdbeleid waarmee zij vorm geeft aan de vierde ambitie van het preventief jeugdbeleid: meer focus en intensiever partnerschap met en tussen de stakeholders in het preventieve jeugddomein [1]. Ook de organisaties in het preventieve veld vinden een goed netwerk van groot belang. Zij hebben in diverse gesprekken met de gemeente aangegeven behoefte te hebben aan het opbouwen een dergelijk netwerk, elkaar te ontmoeten, de sociale cohesie te vergroten en de samenwerking te verbeteren [28]. Op basis van onze kwalitatieve verkenning durven wij te stellen dat het netwerk een vliegende start heeft gemaakt. Tegelijkertijd is het nu tijd om door te pakken op een aantal zaken. Om het netwerk te borgen en daarmee toekomstbestendig te maken is het nodig dat de (her)nieuwe verbindingen in het netwerk ook een uitwerking krijgen in de dagelijkse werkpraktijk. Dit betekent dat het netwerk de vruchten gaat plukken van de eerder verwachte voordelen van de netwerkvorming (elkaar leren kennen, inhoudelijke kennisdeling, inzicht verkrijgen in elkaars expertise).

Belangrijke vragen voor de gemeente

Deze verkenning laat zien dat nu het moment is om door te pakken op de netwerkontwikkeling preventief jeugdbeleid. Echter om dat goed te kunnen doen zal de gemeente eerst een aantal vragen moeten beantwoorden.

- A. Wat wil de gemeente bereiken met de netwerkvorming? Is het bereiken van ontmoeting voldoende of dient het netwerk ook geborgd te worden in de dagelijkse werkpraktijk in het preventie veld?
- B. In hoeverre wil de gemeente het preventief jeugdbeleid gebiedsgericht en integraal met andere disciplines binnen het sociaal domein aanpakken?
- C. Welke rol wil de gemeente vervullen ten aanzien van dit netwerk? Faciliterende rol voor de ontmoeting of een sturende rol op het bereiken van de netwerkdoelen?
- D. In hoeverre wil de gemeente inzicht in de werking van het netwerk en nagaan of de gestelde doelen ook daadwerkelijk behaald worden in de praktijk?

Antwoorden op deze vragen zijn nodig om de vervolgrichting en inzet vanuit de gemeente te kunnen bepalen. Ter versterking van het netwerk geven wij de volgende punten ter advisering mee.

1. *Expliciteer in dialoog de vier dimensies van het netwerk*

We weten dat een heldere afbakening van het netwerk cruciaal is voor een effectief functionerend netwerk [22]. Voor het huidige netwerk preventief jeugdbeleid is er een goed begin gemaakt; de *waarom*-dimensie is helder uitgewerkt en ook is er al een goed beeld welke organisaties onderdeel van het netwerk moeten zijn (*wie*). Echter voor een toekomstbestendig netwerk zullen ook de *wat* en *hoe* dimensies nog verder doordacht moeten worden. Het is daarbij van belang dat in dialoog met (een deel van) de organisaties in het netwerk te doen. Want ook al zijn de doelstellingen in het preventief jeugdbeleid (*waarom*) duidelijk en zijn de organisaties die daarvoor binnen het preventieve veld samenwerken deeleigenaar van het vraagstuk, als het gedeelde belang niet of onvoldoende via dialoog is doorvertaald naar een gezamenlijke inspanning en gewenst resultaat, dan vallen actoren terug op hun eigen perspectief en zijn ze minder snel geneigd om over de randen van hun eigen organisatie heen te kijken om tot een integraal antwoord te komen [26]. Het werken met het gezamenlijk formuleren van een beleidstheorie, ook wel verandertheorie of Theory of Change genoemd, kan daarbij helpen. In een beleidstheorie worden veronderstellingen over de werking van een interventie of aanpak expliciet gemaakt [29]. Ook het maken van een krachtenveldanalyse is aan te bevelen. Deze analyse maakt inzichtelijk welke actoren en welke belangen een rol spelen in het functioneren van het netwerk. De praktijk leert dat actoren samenwerking vaak van toegevoegde waarde vinden, maar dat in de besluitvorming de belangen van de eigen persoon en organisatie een belangrijke rol spelen [30]. Met een analyse van actoren en belangen worden patronen van macht en tegenmacht zichtbaar.

2. *Verricht een sociale netwerkanalyse en kwalitatieve casusstudies*

De invulling van de vier dimensie en daarmee de beleidstheorie over de werking van het netwerk die bij punt 1 geformuleerd is, kan via een sociale netwerkanalyse getoetst worden in de praktijk [19-21]. Door te analyseren hoe het netwerk daadwerkelijk in de praktijk is opgebouwd en functioneert, kan er meer grip op het netwerk worden verkregen. Een netwerkanalyse maakt het mogelijk om veronderstellingen over wie met wie zou moeten samenwerken en welk type relaties daarbij nodig zijn, systematisch na te gaan. Naast een kwantitatieve netwerkanalyse van het gehele netwerk is het aan te bevelen om ook kwalitatief onderzoek te doen via een of twee praktijkcasussen op wijkniveau. Casusstudies lenen zich namelijk goed om tot in de detail de veronderstelde werking van de relaties in het netwerk in de werkelijke context te onderzoeken en mogelijk oorzaken voor disfunctioneren aan te wijzen [31, 32]. Op deze manier kan er op stadniveau geleerd worden van de dynamiek op wijkniveau en andersom.

3. *Hanteer selectieve integratie en neem netwerksturing serieus*

De sociale netwerkanalyse van punt 2 maakt inzichtelijk hoe het netwerk is opgebouwd en vormt daarmee een belangrijke basis voor het kunnen toepassen van selectieve integratie: zorgen dat relaties binnen een netwerk gericht en passend zijn, zodat de organisaties die samen moeten werken dat ook doen, terwijl organisaties die niet hoeven samen te werken dat niet doen [17]. Als blijkt uit de netwerkanalyse dat het netwerk anders is opgebouwd dan nodig is voor goed lopende kernprocessen (*wat*), kan degene die het netwerk aanstuurt (netwerkmanager) hier op inspringen door te sturen op relaties in het netwerk [33]. Op die

manier kunnen de kernprocessen, zoals bijvoorbeeld informatie uitwisselen, cliënten verwijzen en gezamenlijke preventieprogramma's uitvoeren, meer gericht en effectief worden uitgevoerd. Ook kan de netwerkmanager eerder inspelen op conflicten en legitimiteitsvraagstukken. Daarbij is het wel van belang te realiseren dat de aansturing van een groot en complex netwerk een serieuze taak is en vraagt om voldoende aandacht, tijd en hulpbronnen om de gewenste integratie te bewerkstelligen die nodig is om de doelen van het netwerk te kunnen bereiken [34, 35]. Om te komen tot een sterke sector die gedragen wordt door organisaties die met elkaar een samenhangend systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning vormen, is het dus van belang dat de sturing van het netwerk serieus genomen wordt [2, 11, 17, 26].

Referenties

1. Eindhoven, G., *Geen kinderspel. Preventief Jeugdbeleid 2022-2026*. september 2021: Eindhoven.
2. Popp, J., et al., *Inter-organizational networks: a review of the literature to inform practice*. IBM Center for the Business of Government, 2014.
3. Smith, J.G., *Theoretical Advances in Our Understanding of Network Effectiveness*. Perspectives on Public Management and Governance, 2020: p. 1-16.
4. Nootboom, L., et al., *Towards Integrated Youth Care: A Systematic Review of Facilitators and Barriers for Professionals*. Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research, 2021. **48**(1): p. 88-105.
5. Klijn, E.H., B. Steijn, and J. Edelenbos, *The impact of network management on outcomes in governance networks*. Public administration, 2010. **88**(4): p. 1063-1082.
6. Carboni, J.L., et al., *Taking Dimensions of Purpose-Oriented Networks Seriously*. Perspectives on Public Management and Governance, 2019. **2**(3): p. 187-201.
7. Milward, H.B. and K.G. Provan, *A manager's guide to choosing and using collaborative networks*. Vol. 8. 2006: IBM Center for the Business of Government Washington, DC.
8. Klijn, E.-H., J. Edelenbos, and B. Steijn, *Trust in governance networks: Its impacts on outcomes*. Administration & Society, 2010. **42**(2): p. 193-221.
9. Kramer, A.E., *Resilient networks in healthcare: Effects of structural and cognitive embeddedness on network commitment*. 2014, Tilburg University, School of Economics and Management.
10. Provan, K.G., J. Harvey, and J.G. de Zapien, *Network structure and attitudes toward collaboration in a community partnership for diabetes control on the US-Mexican border*. Journal of Health Organization and Management, 2005.
11. Provan, K.G. and P. Kenis, *Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness*. Journal of public administration research and theory, 2008. **18**(2): p. 229-252.
12. Castells, M., *The rise of the network society*. Vol. 12. 2011: John Wiley & Sons.
13. Doevendans, P., Deuten, J., Triest, N. van, Corèl, A. en M. Fokkema, *Organisatienetwerken van waarde. Een voorstudie naar het functioneren en de toekomst van organisatienetwerken in het maatschappelijk domein*. 2020: Platform 31, Den Haag.
14. Raab, J. and P. Kenis, *Heading toward a society of networks: Empirical developments and theoretical challenges*. Journal of management inquiry, 2009. **18**(3): p. 198-210.
15. Van der Steen, M., J. Scherpenisse, and M. van Twist, *Sedimentatie in sturing. Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren*. The Hague: NSOB, 2015.

16. Nooteboom, L., *Towards increased understanding of integrated Youth Care: a qualitative evaluation of facilitators and barriers for professionals*. 2021.
17. Provan, K.G. and R.H. Lemaire, *Core concepts and key ideas for understanding public sector organizational networks: Using research to inform scholarship and practice*. Public Administration Review, 2012. **72**(5): p. 638-648.
18. Raab, J., R.S. Mannak, and B. Cambré, *Combining structure, governance, and context: A configurational approach to network effectiveness*. Journal of public administration research and theory, 2015. **25**(2): p. 479-511.
19. Kilduff, M. and D.J. Brass, *Organizational social network research: Core ideas and key debates*. The academy of management annals, 2010. **4**(1): p. 317-357.
20. Scott, J. and P.J. Carrington, *The SAGE handbook of social network analysis*. 2011: SAGE publications.
21. Wasserman, S. and K. Faust, *Social network analysis: Methods and applications*. Vol. 8. 1994: Cambridge university press.
22. Provan, K.G., A. Fish, and J. Sydow, *Interorganizational networks at the network level: A review of the empirical literature on whole networks*. Journal of management, 2007. **33**(3): p. 479-516.
23. Blanken, M., Dingemans, E., Agterbosch, S., van Duren, M., Blaauwbroek, A., *Hoe je samenwerking laat werken: de kracht van netwerksturing. Over organisatienetwerken in het publieke domein*. 2022: Het PON & Telos, Tilburg.
24. Provan, K.G. and H.B. Milward, *Do networks really work? A framework for evaluating public-sector organizational networks*. Public administration review, 2001. **61**(4): p. 414-423.
25. Minkman, M., *Verlangen naar integraliteit. Innovatie van organisatie en governance van langdurende integrale zorg*. 2017, Rede Prof. dr. Mirella Minkman, Tilburg University, Tilburg.
26. Blanken, M., Dingemans, E., *Ode aan de hoeder van het gedeeld belang. Over de cruciale rol van gemeenten in ons sociale systeem*, in *Een ander land. Pleidooi voor een duurzame samenleving*. 2022, Boom.
27. Blanken, M., et al., *Actors' awareness of network governance in Child Welfare and Healthcare service networks*. Health Policy, 2022.
28. Eindhoven, G., *Netwerktafels preventief jeugdbeleid. Samen (net)werken partners en gemeente Eindhoven*. Februari 2022.
29. Snel, E., *De Theory of Change-benadering: weten is méér dan meten*. Omlo, J., Bool, M., Rensen, P.(Red.) *Weten wat werkt. Passend evaluatieonderzoek in het sociale domein*, 2013: p. 145-164.
30. Hofman, C., Reitsma, M., Stapersma, E., Van Maar, C. & Minkman, M., *Rapportage Netwerkindicatoren Dementie 2016. Samen Sterk: Goed voorbeeld doet goed volgen*. 2016: Vilans, Utrecht.
31. George, A.L. and A. Bennett, *Case studies and theory development in the social sciences*. 2005: mit Press.
32. Swanborn, P., *Case study research: What, why and how?* 2010: Sage.
33. Minkman, M., N. Zonneveld, and J. Shaw, *Positioning Integrated Care Governance: Key Issues and Core Components*, in *Handbook Integrated Care*. 2021, Springer. p. 149-164.
34. Kenis, P. and J. Raab, *Back to the future: Using organization design theory for effective organizational networks*. Perspectives on Public Management and Governance, 2020. **3**(2): p. 109-123.
35. Blanken, M., et al., *Cross-sectoral collaboration: comparing complex child service delivery systems*. Journal of Health Organization and Management, 2022.